

**Operace
Anthropoid:
Atentát
na Reinharda
Heydricha**

Konec černého vraha

Petr Kettner

Konec černého vraha

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Petr Kettner
Konec černého vraha – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2016

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA a.s.**

Petr Kettner

KONEC ČERNÉHO VRAHA

**Operace Anthropoid:
Atentát na Reinharda Heydricha**

CPress
Brno
2016

OBSAH

KAPITOLA PRVNÍ	5	KAPITOLA SEDMÁ	77
Nový pán na Pražský hrad	5	Nikdo nechce peníze?	77
Muž s doporučením	7	Hovoří profesor Vaněk	79
Než přišel Heydrich	10	Akce „Škodá“	81
KAPITOLA DRUHÁ	15	Poslední kulku pro sebe	83
Nástupní projev	15	Gabčík se nedá zastavit!	84
Střetnutí králů špionáže	19	KAPITOLA OSMÁ	87
Přísně tajné	21	Atentát	87
KAPITOLA TŘETÍ	28	Nebezpečný náklad	92
Agent A 54 přichází	28	A ještě Jindra	95
Kdo je Paul Thümmel?	30	Na slovíčko u Janotků	97
KAPITOLA ČTVRTÁ	37	KAPITOLA DEVÁTÁ	100
Na scéně je Moravec	37	Represálie	100
Historie skotských farem	39	Vzpomíná Tereza	104
Silver A na startu	42	V úkrytu výsadkářů	106
Povel ke startu	44	KAPITOLA DESÁTÁ	110
KAPITOLA PÁTÁ	49	Vrahův konec	110
Tajemství starého lomu	49	Pátrání	116
Také Silver A skáče do neznáma	53	Zrada	119
Záloha se ztratila	55	Gestapo chystá past	137
V Pardubicích se děje ledacos	57	KAPITOLA JEDENÁCTÁ	141
Plány tisícileté říše	58	Konec mistrů špionáže	141
KAPITOLA ŠESTÁ	61	Vdova beze smutku	142
Pistole na stůl!	61	Konec statečných	144
Vzpomínky po letech	64	Po stopách Silveru B	145
Hra pokračuje	66	Jindra	147
Výsadky podle tradice	70		
Nová vláda věcí Němců	73		

KAPITOLA PRVNÍ

Praha, 27. září 1941 ČTK: Vůdce a říšský kancléř Adolf Hitler pověřil SS-obergruppenführera a generála policie Reinharda Heydricha po dobu nemoci říšského protektora von Neuratha výkonem funkce zastupujícího říšského protektora v Čechách a na Moravě.

NOVÝ PÁN NA PRAŽSKÝ HRAD

Od Terezína svištěla kola mercedesek rychleji. Jako by z řidičů opadala únava namáhavé cesty z Berlína, čím více se blížili k cíli. Mnozí z nich nejeli tuto trasu poprvé, vezli už nejrůznější nacistické hodnostáře k jednání v Praze. Ale tentokrát je účel cesty významnější: Do hlavního města protektorátu přijíždí nový pán. Jmenování je ovšem formulováno vyhýbavě.

Generál Heydrich bude prý jen „zastupovat“ nemocného Neuratha. Jenže řidiči a každý z toho průvodu pospíchajících limuzín ví, jak je to doopravdy. Heydrich si s sebou nevezme nadarmo celý svůj štáb, sekretářky, radiotelegrafisty, spojaře, fotografy a archiváře a samozřejmě své osvědčené referenty a důvěrníky, připravené splnit bez odmluvy všechny příkazy. Každý z nich chápe, že příkazy to budou tvrdé a nemilosrdné. Protože záleží hned na prvních krocích nového vladaře.

Na Pražském hradě sedí poslušné loutky, které národ, jemuž vůdce velkoryse nabídl svou ochranu, nebere vážně. Senilního prezidenta

Háchu a jeho vládu přijímají lidé jako kývaly, kteří plní jen rozkazy z Berlína. A připojení protektorátního území pod mateřská křídla Velkoněmecké říše nazývají okupací a na zdi píší za noci hesla „OKUPANTŮM SMRT!“. Ti věrní, fašisté a oddaní spolupracovníci říše, jsou tupeni jako kolaboranti a zpupní Češi jim hrozí pomstou. Situace je nebezpečná a krize vrcholí. Je nutný spolehlivý, tvrdý zákrok, dřív než bude pozdě. Vypukne-li otevřené povstání, znamená to oslabení říše. Vojenský zákrok by odčerpал jednotky potřebné na frontě právě v době ofenzívy, a vojenské akce proti civilnímu obyvatelstvu je navíc vždycky nepopulární, i když se správně vysvětlí a postaví se v propagandistických prostředcích jako boj proti hrstce podvrtných elementů, s nimiž bylo nutno – v zájmu ostatní veřejnosti i bezpečnosti říše – rázně zúctovat.

Každý z průvodu nového mocipána věděl ještě víc. Starý von Neurath byl příliš měkký a pustil si Čechy k tělu. A státní sekretář Karl Hermann Frank, který si na funkci protektora dělal zuby a záměrně Neuratha v Berlíně denuncoval, musel nutně ostrouhat. Hitler tu chtěl mít muže, jemuž mohl stoprocentně důvěřovat, že splní jeho plány z Mein Kampfu. A tím byl právě Heydrich.

Na pohled vládl všude pořádek a klid. Veřejné demonstrace a viditelné projevy odporu byly zlikvidovány. Obyvatelstvo bylo „loyální“, což museli vlastnoručně podepsat vládní činitelé; prohlašovali, že všechno dělají v zájmu svého národa, dobrovolně a rádi, bez jakéhokoli donucení, a že němečtí ochránci jsou tak velkorysí, že do vnitřního života země nezasahují.

Pod nánosem spořádaného klidu vřely utajené síly. Heydrich sám se nedal mást idylou, do níž vjížděl. Aniž přivoněl ke kytici růží, kterou mu připravili na pracovní stůl jako pozornost, usedl krátce po příjezdu v nové pracovně a podepsal první sérii poprav. Alois Trneček z Rousínovce, Rudolf Pospíšil z Drnovic, Ladislav Kumzák a Václav Franc z Prahy, to byla první jména na rudých plakátech s černým písmem.

V sobotu 28. září 1941 se ubytoval na Hradě nový pán a druhý den se objevily tyto plakáty na ulicích českých měst poprvé. A pak tam visely stále. Vyměnili je vždy jen za nové a nové, s jinými jmény. Se jmény hrdinů, jež tady hanobili jako zrádce. A zrádci byli naopak vynášeni za svou loajalitu. Jenže matení pojmů zůstalo jako neomylný průvodce své doby a lidé si věci vysvětlovali po svém. Naučili se poslouchat zprávy a číst noviny. Dokázali najít mezi řádky i to, co tam nikdy nebylo. Protože jinak se nedalo žít a vydržet.

Pankrác a Kobyliská střelnice se stávaly symbolem nacistické krutosti, kterou vystupňoval Heydrichův příjezd. A každý den jeho pobytu v budově Černínského paláce znamenal nové oběti. Bezejmenní hrdinové i legendární postavy odboje dostávali v této chvíli svého kata.

MUŽ S DOPORUČENÍM

Kdo byl Reinhard Heydrich, zastupující říšský protektor?

Na začátku jeho kariéry byl – zločin. Čestný soud vyloučil roku 1931 tehdy sedmadvacetiletého nadporučíka telegrafické a zpravodajské služby Reinharda Heydricha z říšského námořnictva pro čin takového druhu, že se jej ve veřejném oznámení rozsudku neodvážil nikdo ani blíže označit. Němečtí námořníci se neodhodlali k tak tvrdému a neobvyklému zásahu pro nic za nic. Šlo o kriminální zločin sexuální povahy.

Konec konců, když Heydrich jako šestnáctiletý vychodil ve svém rodišti v Halle nad Saalou reformní gymnázium, ukázal hned, po jaké kariéře prahne: V roce 1920 se přihlásil jako dobrovolník do úderního sboru „Halle“ ve středním Německu. Později se dal k námořnictvu. Udělal rychle kariéru... a pak stejně rychle spadl.

Ztracené existence, mladíci štítící se pořádné práce, ale ochotní k ledasčemu měli útočiště v Hamburku, kde se právě formovala SS. A v této organizaci se Heydrich osvědčil dokonale. Hravě rozbíjel hlavy svých politických odpůrců, komunistů a sociálních demokratů, dělal „pořádek“ na

veřejných schůzích, v dělnických čtvrtích v Hamburku, při demonstracích. Dovedl organizovat zdařilé masakry proti odpůrcům nacismu s takovým lišáctvím, že to neuniklo Himmlerovi. Heydrich byl na příslušných místech dobře zapsán. Počítalo se s ním v budoucnosti.

A ona budoucnost přišla záhy. Nacisté převzali moc v Německu. Hamburský rozbíječ hlav byl povolán do Himmlerova mnichovského policejního prezidia. Ale to byl jen začátek. V roce 1934 je Heydrich jmenován SS-brigadeführerem, což se rovná hodnosti generála, a stává se Himmlerovým zástupcem ve vedení tajné státní policie. A pak další skok: Sicherheitsdienst. Nacistická bezpečnostní služba. Všechna jmenování podle zvyku schvaloval sám Hitler.

Začíná rok 1936. Dvaatřicetiletý Heydrich stojí na vrcholu moci. Za pouhých pět let od chvíle, kdy ho čestný soud kamarádů vyloučil z námořnictva, se z pouličního rváče stává šéfem Sicherheitsdienstu, šéfem gestapa a kriminální policie. Muž, skrývající se za osobou Himmlera. A přece si je vědom, že jeho moc ještě daleko přesahuje moc Himmlerovu. Heydrich – důvěrník a oblíbenec samotného „vůdce“. Mohl si přát víc?

Věděl všechno na všechny. Byl pánem nejtajnějších materiálů v říšských policejních archívech. Zpravodajská služba SD, kterou obstarávali nejspolehlivější nacisté, špiclovala ve všech vrstvách německého obyvatelstva. Hledala nepřítelé říše ve všech krajích země, ve vědeckých ústavech a laboratořích, v posluchárnách vysokých škol, v úřadech, mezi umělci, v továrnách, mezi prostými lidmi ve městech a na vesnicích. Všude měli své konfidenty. Nikdo si nebyl před působením tajné policie jist, ať byl příslušníkem nacistické strany, nebo ne.

Sicherheitsdienst dostávala důležité informace ze zahraničí. Heydrich byl prakticky nejvyšším náčelníkem německé zahraniční civilní špionáže. Pohrdal mezinárodním právem, řídil nájezdy svých gestapáků na německé emigranty, kteří pracovali proti Hitlerovi za hranicemi.

I Československo se seznámilo s Heydrichovou činností daleko dříve, než usedl za protektorský stolec na Pražském hradě. Z jeho podnětu

a podle jeho instrukcí byla v lednu 1935 zorganizována vražedná výprava proti Hitlerovu odpůrci, inženýru Formisovi, kterého zavraždil Heydrichův muž, esesák Alfred Naujocks. Na jeho příkaz zastřelili nacističtí agenti v Mariánských Lázních německého antifašistu, profesora Lessinga. Dvě fémové vraždy, které ve své době vzrušily svět.

Z Heydrichovy úřadovny vyšly příkazy německému vyslanci v Praze ke špionážním akcím, k budování páté kolony. A jak ukazují objevené dokumenty, sehrál Heydrich svou provokatérskou, krvavou úlohu i v akci Fall Grün (Případ Zelený), což je krycí název pro přepadení Československa. Pozdější protektor měl prsty i v celé řadě incidentů, které vyprovokovali lidé pod jeho vedením, a Heydrich měl již předem vypracované ospravedlnění, proč bylo porušeno mezinárodní právo. Dával příkazy a přímé pokyny nacistické propagandě, jak jeho argumentů využít. Sám Himmler v jednom svém projevu řekl, že právě „Heydrich měl velkou zásluhu na tom, že se podařilo nacistické armádě bez vlastních ztrát obsadit Rakousko a Československo, že se povedla invaze do českých zemí a odtržení Slovenska“.

Heydrich pomocí své vyzvědačské sítě získal a sestavil seznam nepřátel nacismu, vypracoval podrobný přehled demokratických sil v těchto zemích, seznam jejich organizací a funkcionářů. Když potom začala válka, řídil Heydrich nacistický teror od nejsevernějšího Norska až k nejjižnějším výběžkům balkánského poloostrova, od francouzského pobřeží až po Ukrajinu a Bílou Rus.

Jak Heydrich zasahoval již před rokem 1938 a na začátku roku 1939 do českých a slovenských záležitostí, vypověděl před Mezinárodním tribunálem v Norimberku po prohrané válce plukovník Alfred Naujocks, příslušník tajné služby a blízký Heydrichův spolupracovník, jeden z vedoucích činitelů sicherheitsdienstu. Onen Naujocks, který se pak z Norimerka záhadně ztratil, aby ušel potrestání. Co vyprávěl Alfred Naujocks po svém zatčení do protokolu vyšetřujícího soudce? Citujeme přímo z dokumentu:

„... Začátkem března 1939 nebo asi čtyři až pět dní před slovenským vyhlášením samostatnosti přikázal mi Heydrich, abych se hlásil u Nebeho, velitele kriminální policie. Heydrich řekl Nebemu, aby urychlil výrobu výbušnin, které jeho oddělení připravovalo pro potřebu určitých slovenských skupin. Výbušniny byly v malých konzervách, vážících přibližně pět set gramů. Dovezl jsem je v automobilu do malé vesnice Engerau (Petržalka – pozn. autora) těsně při slovenské státní hranici u Bratislavy. Bezpečnostní policie měla v této vesnici úřadovnu, zabývající se činností SD. Odevzdal jsem výbušniny v kanceláři a našel tam skupinu Slováků včetně Karmazina, Macha, Tuky a Ďurčanského. Sdělili mi, že výbušniny mají být odevzdány Hlinkovým gardám za slovenskými hranicemi pro incidenty, které měly pomoci, aby se vytvořila vhodná atmosféra pro ‚revoluci‘.

O týden nebo dva později jsem se setkal v Berlíně se slovenskou delegací, skládající se z Macha, Tuky, Ďurčanského a Karmazina, které jsem poznal již v Engerau. Letěli do Berlína na konferenci s Göringem. Heydrich mě žádal, abych je osobně hlídal a hlásil mu, co se přihodilo během konference, na níž se jednalo hlavně o organizačních otázkách při uspořádání nového slovenského státu.“

Tolik výpověď Naujockse. Svědectví o novém pánovi Pražského hradu. Takového muže dostala tedy Praha. „Vůdce“ očekával od Reinharda Heydricha mnoho. Zastupující říšský protektor vůdcovu důvěru nezklamal. Jeho první kroky na pražské půdě to dokázaly nadmíru přesvědčivě.

NEŽ PŘIŠEL HEYDRICH

„Noviny! Zítřejší noviny! Národní práce, České slovo, Národní politika! Zítřejší noviny!“

Kamelotův hlas se zařezával do jednotvárného šumu ulice.

Nikdo nesáhl do kapsy pro peníze. Co se s těmi lidmi děje? Kamelot, zvyklý na pravidelný cinkot drobných do kožené brašničky na krku, prošel celé Příkopy. Prodal sotva dvacet čísel.

Ředitelé vydavatelství seděli s tužkou v ruce nad remitendou. Jindy se počítala na procenta. Na desetiny procent. V prvním zářijovém týdnu roku 1941 se vrátila nejméně jedna polovina nákladu.

Celý týden znamenal pro zfašizovaný protektorátní tisk sedm černých dní. A sedm černých dnů, to byl výsledek bojkotu protektorátního tisku, obrovská odezva centrálně řízené akce. Akce, která dokazovala jednotný postup odbojových organizací.

V té době patřil k nejaktivnějším ÚVOD (Ústřední výbor odboje domácího). Organizace sdružovala zástupce tří zakázaných politických stran a několik dalších odbojových skupin, například skupinu JINDRA – sokolskou organizaci profesora Ladislava Vaňka, který přišel do Prahy z Brna a užíval rovněž krycího jména Jindra. V Praze začal hledat spojení s komunisty, s Karlem Aksamitem, Karlem Hanušem a dalšími. Spolupráce byla nezbytná.

Týdenní bojkot protektorátního tisku znamenal tedy začátek. Ale nezůstalo jen při něm. První akce ukázala, jak velké je odhodlání našeho lidu bojovat. Nepodlehnout depresivním náladám, které šířili opatrníci svými teoriemi klidu, loajality, teoriemi přežít, vyjít s Němci, prostě se podřídít a mlčet.

Hnutí národního odporu po příchodu nacistických jednotek neustále sílilo. A výsledky? Rostly nové ilegální organizace, obyvatelstvo se aktivizovalo, protinacistická propaganda se šířila všude a množily se akce směřující k ohrožení fašistické okupační moci v protektorátu. V srpnu 1941 došlo k velké sabotáži v Praze, při níž byl zničen hlavní stožár dálkového elektrického vedení, spojujícího Prahu s Ervenicemi. O čtrnáct dnů později byla zničena trať na důležitém úseku Praha – Vlárský průsmyk v blízkosti hranic. A to všechno se dělo v samém srdci země, přímo před očima nových mocipánů.

Okupantů se zmocňoval zmatek. Cítili, že se jim situace vymyká z rukou. Co dál? Sicherheitsdienst hlásí z Prahy do Berlína v tajné depeši:

„Ilegální činnost jednotlivců i skupin se mění v masový odpor národa jako celku... Tato vlna je patrně důsledkem skutečnosti, že nebyl splněn vůdcův rozkaz dobýt během tří měsíců Moskvu... Objevují se nebezpečné sabotážní akce...“

Situace nedává spát ani odpovědným nacistům v protektorátu.

Bylo 17. září 1941. Pražskými ulicemi mířily přepychové automobily s nacistickými hodnostáři v nejrůznějších uniformách k Petschkovu paláci. K té smutně proslulé budově, kde sídlilo gestapo, hlavní ústředna německé tajné státní policie pro celý protektorát. Byli tu představitelé gestapáckých služeben z Prahy a Brna, zástupci sicherheitsdienstu z Prahy, velitelé vyšších jednotek SS v protektorátu, nejvyšší představitelé NSDAP. Jediný vůz tady chyběl. Jediný muž z nejvyšších nebyl mezi účastníky tajného zasedání v „Pečkárně“: Říšský protektor v Čechách a na Moravě, svobodný pán Konstantin von Neurath.

Zasedání konstatovalo, že odpor českého lidu je masový, že je to odpor vedený jednotným orgánem a v tom orgánu hrají význačnou roli komunisté. Usnesení: Vypravit zvláštního posla s dopisem přímo k Adolfu Hitlerovi. Obsah dopisu: Otevřená žádost o přímý zásah v této situaci.

Ve vůdcově hlavním stanu zprávy z Prahy ani na okamžik nepodceňovali. Hitler svolal poradu svých nejbližších spolupracovníků a rádců a rozhodl: Praha potřebuje muže silné ruky.

Pak byl určen Reinhard Heydrich.

Proč právě on? Pro svou oblibu u „vůdce“? Pro své zkušenosti policisty, gestapáka a špióna? Pro své zásluhy? Byl přece už v Polsku, v Norsku, v Holandsku, ve Francii, a konečně i v SSSR. Cožpak právě tam nevyužil dokonale svých zkušeností z masových poprav norských vlastenců, když ve Smolenské oblasti SSSR nechal zavraždit několik tisíc nevinných obyvatel? Nebo snad právě proto, že v jeho berlínské špiónážní úřadovně na Prinz Albrecht-Strasse 8 se již řadu let sbíhaly nitky o všem, co se v Československu dělo? Že právě v této ďábelské dílně byl vypracován za Heydrichova osobního vedení návrh na pro-

vokační pokus o atentát na Eisenlohra, německého vyslance v Praze, jehož vražda se měla stát záminkou k bleskové operaci „Fall Grün“, což byl krycí název chystaného přepadení Československa? Nevadí, že toto spiknutí nevyšlo. Československá zpravodajská služba se dozvěděla o chystané provokaci včas a tak došlo tehdy k paradoxní situaci: Čeští policisté střežili život německého vyslance Eisenlohra, nepřítele republiky a muže, který proti nám organizoval nepřátelské akce, špio-náž a diverze. Střežili jeho život proti jeho vlastním lidem z hitlerovského Německa.

Nebo padla volba na Heydricha proto, že z jeho špiónážní centrály v Hlavním úřadu říšské bezpečnosti proudili už léta před okupací špióni, kurýři a vyzvědači do českých zemí, kde měli speciální úkoly, příkazy k vraždám, teroru a sabotážím?

Skutečností tak či onak zůstává, že mužem tvrdé ruky, který měl určovat další osudy protektorátu, byl Heydrich...

Říšský protektor, svobodný pán von Neurath, protřelý diplomat liščí tváře, se choval navenek noblesně. I když už za jeho vlády se teror začal stupňovat, přístrojoval se, umíraly první oběti – studenti, funkcionáři protifašistických organizací –, bylo to hnědé smečce okolo Hitlera v Berlíně stále málo. Protektor von Neurath byl pro ně příliš měkký. Nechal se prý ovlivňovat tak zvanou protektorátní vládou. A tak dovršil tajný dopis z Prahy „vůdcovu“ trpělivost. Neurath musí pryč!

S decentností, v nacistické straně neobvyklou, dostal doporučení, aby se šel léčit.

Noviny přinesly diskrétní zprávu: „Říšský protektor v Čechách a na Moravě, svobodný pán K. von Neurath, považoval za nutné navrhnout vůdci, aby mu udělil delší zdravotní dovolenou za účelem obnovení jeho otřeseného zdraví. Poněvadž nynější válečná doba vyžaduje plného uplatnění říšského protektora, požádal pan von Neurath zároveň vůdce, aby ho přechodně zprostil až do doby, než se obnoví jeho zdraví, funkce říšského protektora a ustanovil na tuto dobu jeho zástupce.“

Vůdce skutečně nemohl za současných okolností nevyhovět žádosti pana protektora von Neuratha o dlouhodobou dovolenou a nejmenovat jeho zástupce.

Při Neurathově příjezdu do Prahy, když se krátce po okupaci ujímal svého úřadu, nahnali studenty, školní děti a osazenstvo úřadů a kanceláří do ulic, aby „manifestovali svou radost nad příjezdem pana protektora“. Heydrichův průvod přijel neohlášen, jako zdrcující úder, který vede útočník bez výstrahy. Jen několik pracovníků odboje a náhodní chodci viděli tu kolonu přijíždějící smrti. Jen „bezpečnostní služba“ hlídala cestu vraha v černé uniformě...

KAPITOLA DRUHÁ

Dokumenty. Řeč faktů, které léty nestárnou. Naopak, každý další vnáší nové pohledy na události, zaváté třemi desítkami let. Ze zažloutlých stránek strojopisu, objeveného dlouho po válce, vyniká výrazné Heydrichovo písmo. Z textu, doplňovaného a opravovaného perem zastupujícího říšského protektora, k nám hovoří koncentrovaná zášť proti všemu českému. Vysvítá z nich osud, který nacisté připravovali českému národu.

NÁSTUPNÍ PROJEV

Nástupní projevy, to bývá často formalita. Zastupující říšský protektor se ovšem nemínil zdržovat formalitami. Rozhodl se jít hned k jádru věci. Protože byl příslušníkem SS. A jak sám formuluje definici, „SS je údernou složkou strany všude tam, kde jde o zajištění vnitřní politiky prostoru a o národně socialistické ideje. Tam jednáme jako výkonné orgány, které si jsou vědomy poslání našeho vůdce a říše, onoho poslání, které postupuje od Velkoněmecké říše k říši velkogermánské“.

Právě týden po nastoupení svého úřadu v Praze – 2. října 1941 – si zavolal do Černínského paláce, kde se sám usídlil, 35 nejvyšších představitelů nacismu na protektorátním území a k nim pronesl svůj nástupní projev. Prohlásil jej za přísně tajný a všichni účastníci byli zavázáni mlčením.